

Den svarta armén

*"Vi är Gnaget, vi är Gnaget, vi är AIK
Alla hatar oss, alla hatar oss,
men va fan gör de!"*

Sången stiger trotsigt mot den grå himlen. Några hundra AIK-fans står i den regntunga, kalla höstdagen och försöker heja fram sitt lag. Ropen återkastas från de halvtomma läktarna på Råsunda.

För första gången står jag i AIK-klacken. Mitt i Black Army, mitt i den Svarta Armén, Sveriges inte bara största supporterklubb utan också den mest omskrivna, ökända och hatade. De har ett rykte om sig som rasister, huliganer och slagskämpar.

I dag vinner AIK. De slår Malmö FF med 1-0. Och den Svarta Armén ger spelarna stående ovationer.

Efter matchen går jag ner till killarna i styrelsen. Jag har träffat dem under EM, i öltälten på Gärdet. När jag frågar om jag får göra ett reportage om Black Army blir de alla först helt tysta. Till slut säger Bobo. "Ja...för oss

är det okay. Men jag kan inte svara för de andra i klacken. De gillar inte journalister, ser du...."

Stockholms Central. Klockan nio. Lördag morgon.

Bara några minuter efter utsatt tid rullar den gulröda bussen från Nilssons bussuthyrning sakta iväg mot Göteborg. Det är gråkallt och alla ser lite sömniga ut. Vi är 53 i bussen, en mer än antalet sittplatser. Reseledaren Tommy, "Fröken" kallad, går runt och placerar ut svarta plastpåsar för tomflaskor, skräp och eventuella spyor. Stämningen stiger snabbt. Öl, kir och en och annan vodkaflaska plockas fram. Vid Södertälje är humöret på topp. Ingen sitter längre kvar på sin plats och hejarramsorna avlöser varandra. "AIKÅÅ, AIKÅÅ, Black Army, Black Army". Ur högtalarna dånar Ebba Gröns "Staten och kapitalet" uppblandat med låtar från det "nationalistiska" bandet Ultima Thule. När vi kör förbi en buss med pensionärer "roar" sig Jocke med att göra nazisthälsningen.

Vi åker genom ett yrvaket Sverige som börjat målas i höstens färger. Skogarna tycks stå i brand i en kaskad av färger och i villor, hyreshus och röda stugor sätts kaffepannorna på. I bussen håller Medelberg upp ytterligare en öl. Han är 35 år, arbetar med personalfrågor på ett statligt verk och har följt AIK i 20 år. Fejset är 18 och pluggar ekonomisk linje på gymnasiet. Han lägger ner det mesta av sin tid på Black Army och sitter också med i styrelsen. "AIK är som en drog. Det är min drog", förklarar han.

"AIK betyder 90 procent av livet" tillägger Karlsson som är 23 år och arbetar som kock. "Alla mina polare, utom två tre stycken, är med i Black Army." Stefan ägnar en halvtimme åt att förklara att Black Army inte är ute efter att slåss. "Det där är bara skitsnack. Jag menar, vem satsar all sin fritid och alla sina pengar på att bara åka och slåss. Slåss kan vi göra i Stockholm. Sen är det ju sant att vi inte siger undan om vi blir provocerade. Om nån vill mucka med oss, ja då är det lätt att det smäller."

För några timmar blir bussen vår egen lilla slutna värld, ganska olik den utanför. Här formas en gemenskap, här svetsas arméns medlemmar samman. "Vanliga människor går på krogen för att festa. Vi sätter oss i en buss", förklarar Fejset.

Strax innan Jönköping får en polishelikopter syn på den ensamma supporterbussen. Helikoptern gör en skarp gir, dyker och lägger sig ovanför bussen. "Fan, nu har polisen till och med börjat jaga oss med helikopter", säger Matte, men lyckas inte riktigt dölja en underton av stolthet.

Vi följs av polisen under hela resan. Vid Kalehäll, några kilometer utanför Göteborg, blir vi stoppade.

Situationen är närmast komisk. Ett 20-tal poliser i full kravallutrustning, med hundar väntande i bilarna omringar de 50-talet supportrarna. "Göteborgspolisen måste va dummast i hela landet", muttrar ordföranden

Johan Segui. "Jag har ju sagt till att vi bara är en buss. Har de inget bättre att lägga pengarna på än övertidsersättning åt poliser som ska trakassera fotbollssupportrar?"

Innan matchen hamnar jag på puben Nestors. Det är IFK Göteborgsfansens stamställe. Stämningen är hög i den halvmörka lokalen. Ett femtiotal göteborgsfans i blåvita mössor och halsdukar sjunger: "Änglarna, änglarna." Längst in i ett hörn sitter ett tiotal killar från Black Army och svarar med att skrika "AIKKÅÅ, SM-guld." En sångstrid tar form och böljar fram och tillbaka och snart sitter alla tillsammans och dricker öl. En äldre göteborgsherre vänder sig till mig med ett enormt leende på läpparna: "Vilken underbar stämning, va?"

Bara minuten senare vinglar en AIK-supporter fram till mig och fotografen Robert Blombäck. Han tittar på oss med blodssprängda, glansiga ögon. "Om du så mycket som siktar på mig med din jävla kamera", väser han till Robert, "så kommer jag att smascha både dig och kameran", säger han och gungar fram och tillbaka för att hålla balansen. "Ha...har..du förschtått de...", säger han med krampaktigt knutna nävar.

Som så många andra gånger växlar humöret hos Black Army snabbt. Från gemyt till hat. När Black Army är som bäst kan de sätta färg på den alldagligaste matchen i allsvenskan. Och då är det en alldeles speciell känsla att röra sig i den Svarta Armén. Ingen, ingen som inte själv har upplevt känslan på ståplats, inklämd, sammansvetsad, tillhörig en massa, kan förstå vad det handlar om. Innan min första match hade Bobo sagt just detta. "Du måste va där för att förstå." Det lät som en klyscha, men det stämmer. Känslan på ståplats kan beskrivas - men aldrig förklaras.

AIK förlorar matchen. Med 2-0. "Vi älskar er ändå", sjunger medlemmarna i Armén och går besvikna tillbaka in i bussen. Efter några minuter dyker ett gäng göteborgsfans upp. Plötsligt börjar de kasta sten. Första stenen

träffar bussen med en dov smäll. Nästa träffar ett fönster. "De djävlarerna", skriker Stefan.

"Storma dem, storma dem", ropar Matte, men stämningen är inte den rätta. Supportrarna tvekar, men till slut springer ett tiotal ändå av bussen. Polisen, som har följt oss hela dagen, är nu för första

gången försvunna. En ensam polis springer skrikande till sina kolleger, "vem fan släppte bevakningen av bussen. Nu är ju alla ute igen."

Göteborgsfansen springer dock snabbt iväg och vi kan börja åka hem.

Klockan tre på morgonen rullar bussen från Nilssons bussuthyrning sakta in framför Stockholms Centralstation. Efter arton timmars resa är vi hemma igen.

Allmänna Idrottsklubben, AIK, är Sveriges största klubb. Bland sina 12.000 medlemmar räknar man in "Förste Hedersledamot HM Konung Carl XVI Gustaf", Lill-Babs, Bosse "Nygammalt" Larsson och rikspolischefen Björn Eriksson.

Klubben bildades 1891 av helnykteristen och godtemplaren Isidor Behrens, bara några veckor innan kommande ärkerivalen Djurgården såg dagens ljus.

AIKs första storhetstid inföll på 1910-talet. Laget blev svenska mästare fyra gånger och kallades "smokinglirarna", bland annat för sitt fina spel. Laget mest kända smeknamn, "Gnaget", myntades tio år senare. Då var AIK i en så bedrövlig situation ekonomiskt att de inte ens hade råd att tvätta de svarta tröjorna som blev allt gråare och allt mer råttfärgade. AIK blev så gnagarnas klubb.

Black Army började ta form i mitten av 1970-talet. Fram till dess hade supportrarna

stått blandade på ståplatsläktaren, Djurgårdare bredvid AIK-are. Efter engelsk förebild började man nu flytta isär, de första glåporden började kastas och sakta trappades motsättningarna upp.

Med Tipsextra som inspirationskälla

organiserade ett kompisgäng 1977 den första resan till en bortamatch - Gävle i ishockey. Det blev bråk. Polisen grep en stor del av de 80 supportrarna. AIK-anhängarna hade orsakat sina första skandalrubriker. Några av arrangörerna tyckte att det var förfärligt, för andra blev det en kick. "Vi

kände oss oönskade och därmed var det häftigt", berättar Mats, en av grundarna.

Namnet Black Army var från början ett skämt, en travesti på den tidens största engelska supporterklubb, Manchester Uniteds Red Army. Massmedia var dock snabba att haka på, och först efter att tidningarna flera gånger skrivit om den "Svarta Armén" blev namnet accepterat också bland supportrarna.

1981 hade intresset ökat så mycket att föreningen Black Army grundades. Med ett kortare avbrott 1985-86, då föreningen var vilande, har antalet medlemmar pendlat mellan 500 och 1.000. Men 1991-92 tredubblades den siffran. I dag är den Svarta Armén, med sina 3.500 medlemmar, Sveriges största supporterklubb. I Stockholm har de nästan dubbelt så många medlemmar som SSU eller Moderata ungdomsförbundet. Dessutom finns ytterligare 1.500 supportrar i "Bajen Fans" och 2.000 djurgårdare i "Blue Saints". Det är i de tre supporterklubbarna som en stor del av Stockholms ungdomar umgås, träffar sina förebilder och formar sina åsikter och värderingar.

Det är Europacup.

För första gången sen 1985 ska AIK ut i Europa. Moståndare är danska Århus.

Vi träffas som vanligt vid Klarabergsviadukten. Det är tisdag och midnatt. Flera av supporterarna är fulla redan när de kommer. "Sieg Heil, Sieg Heil", hälsar Jeppe. Någon kontrar med en gammal slagdänga från 60-talet. "Chile, Chile, Solidaritet", sen garvar båda och tar varsin klunk till av ölen.

Vi är många. Fem bussar med mer än 250 supporterar lämnar Stockholm. Dessutom kommer ytterligare minst 500 man i egna bilar, minibussar, tåg och flyg.

Det är en helt annan stämning än under de tidigare macherna. Det här är inte vilken resa som helst. Alla känner vi att någonting kommer att hända.

Bussen har knappt hunnit igång förrän alla börjar skrika. "Vinna Cupen, Vinna Cupen", och "Hata Danmark, Hata Danmark". När det nationalistiska bandet Ultima Thule spelas sjunger alla med i refrängen:

*"Sverige vår plats på Jorden,
Sverige vår plats i Norden,
Sverige, mitt land, mitt kära Fosterland".*

Minst en gång i timmen ropar någon: "pisspaus". Vi stannar vid mörka åkrar och tomma rastplatser. Vid en parkeringsplats står en övergiven bil. Janne och Tomas går dit och efter viss möda lyckas Janne få eld på bilen med sin tändare. Skrattande springer de tillbaka till bussen. När vi kör vidare stiger lågorna mot natthimlen.

Vi skulle egentligen ha åkt via Varberg-Grenå, men färjebolaget vägrade släppa ombord Black Army och därför blir vi tvungna att ta omvägen via Helsingborg. Och det är på den danska färjan mellan Själland och Jylland som vi först hör nyheten. Någon eller några i Black Army har bränt ner ett kulturmärkt församlingshem i Norrköping. Reaktionerna

bland fansen är blandade. Bobo, som sitter i styrelsen, skakar på huvudet och vet inte riktigt vad han ska säga. Peo skrattar och undrar om jag hört att fansen "skojat till det i Norrköping".

Vid tretiden på eftermiddagen, efter femton timmars resa, rullar vi sakta in i ett grådaskigt Århus. Vi stannar mitt i stan och ut ur bussarna väller 100-tals supporterar med sina svartgula flaggor, vimplar, tröjor och halsdukar.

Black Army intar Århus.

Skrikande "AIKÅÅ, AIKÅÅ" och "Vinna Cupen, Vinna Cupen" går vi omkring, mitt i gatan, mitt i trafiken. Århusborna tittar lätt roat, lätt oroligt på de trötta, fulla svenskarna. På en skolgård ropar några barn i tioårsåldern "EM-guld, EM-guld." Förutom dem och en alkis är det ingen som tilltalar hopen.

Den Svarta Armén har nu formerat sina led. Den långa resan, närheten i bussarna, bristen på sömn, alkohol, sångerna, slagorden, allt detta har fört oss tillsammans. Alla har gett upp sitt individuella jag. Alla har gått upp i massans makt. Och det är en våldsam massa. Under dagen kommer närmare 30 av arméns medlemmar att gripas av polisen.

Till och med Gubben, som i vanliga fall inte gör en fluga för när, dras med av stämningen. "Idag är Gubben inte snäll, idag är Gubben dum", säger han med glansiga ögon och börjar kasta cyklar mot ett skyltfönster. Polisen är snabbt på plats och griper honom.

Efter några hamburgare hamnar vi på puben General Rye som ligger mitt på Ströget, Århus affärsgata. Timmarna släpar sig fram mot matchen. Jojje somnar vid mina fötter under bordet. Matte, i sin AIK-tröja med texten: "Må de hata oss, blott de frukta oss", är likblek och stödjer sig mot en vägg. Men andra orkar festa vidare.

Vid femtiden kommer plötsligt en AIK-are inrusande i puben. "Det är några svartingar som har anfallit oss", skriker han. "Kom igen allihop. Kom igen för fan!"

Först reagerar ingen. Alla bara tittar på honom. Till slut reser sig Fejset. "Jävla svartingar", skriker han och rusar mot dörren. Det blir signalen. Ett tjugotal AIK-are springer efter och beväpnar sig samtidigt med glas och tomflaskor.

Utanför står ungefär tio turkiska "invandrare". Någon berättar att det har varit bråk på en pizzeria tidigare. Nu har "turkarna" beväpnat sig med käppar. De är förbannade. De ska ge igen.

Det är trängsel vid dörren, men ingen vågar gå ut först. Till slut är det Fejset som går över gränsen. "Till attack, till attack", vrålar han.

Robban som kommer fram först träffas mitt i pannan av en biljardkö, han snubblar till och tar sig om sitt blodiga huvud, men resten av armén är snabbt framme och turkarna flyr övermakten. En skur av flaskor viner efter dem och splittras med dova ljud mot gatan och skyltfönstren. En av "turkarna" snubblar till och blir omringad. Med ögon som lyser av skräck letar han efter en väg att undkomma och lyckas slutligen springa in i tygaffären, "Dampæveriet", mitt emot puben. Förtvivlat håller han i dörren från insidan. "Ta den djäveln, ta honom", vrålar de fem AIK-are som rusat efter honom och sliter och sparkar i dörren. Fejset springer fram till en grön herrcykel och kastar den mot dörren. Dörren håller. Fejset lyfter cykeln en andra gång, håller den över huvudet, tar sats och vråker den med ett vrål mot glasdörren. För ett ögonblick tycks tiden stå stilla. Jag ser cykeln som i slow motion närma sig fönstret. Så träffar den, dörren krossas och glassplitter yr över hela gatan och in i affären. "Ta den djäveln, ta honom", vrålar svenskarna och börjar sparka undan glasresterna i dörren.

I samma stund anländer den första polisbil.

"Snuten för fan", skriker Fejset och alla rusar snabbt in i puben igen. "Lugn för fan, sätt er, sätt er, snacka, låtsas som ingenting", skriker han. När ett tiotal poliser några

minuter senare springer in i General Rye sitter alla svenskarna ordentligt på sina platser och dricker öl. "Ja här ser det ju lugnt ut", säger en dansk polis och kliar sig i huvudet. "Vi går ut igen."

"Vi tog dom jävla svartingarna", konstaterar Fejset nöjt.

Fotboll har alltid varit ett våldsamt spel.

Det omnämns första gången i krönikorna år 1314 i ett kungligt dekret från Edvard II i England som vill förbjuda fotboll eftersom det utgör: "en fara för den allmänna ordningen". Den tidens fotboll spelades mellan hela byar där det gällde att rulla en fotboll, en luftfylld djurlåsa, från den ena byn till den andra. Byarna kunde ligga flera kilometer från varandra och spelet var våldsamt med stora slagsmål, tumult och dödsfall. Men folket älskade det. Under århundradens lopp försökte ett otal engelska kungar förbjuda den brutala fotbollen, men trots att man gång på gång utdömde bötestraff eller kastade folk i fängelse gick det inte att stoppa spelet.

Den moderna fotbollen började växa fram i mitten av 1800-talets England och 1863 bildades "The Football Association", som antog de regler som i stort sett gäller än idag.

Fotbollen blev snabbt oerhört populär. Först hos över- och medelklassen, men snart övergick den till att bli en typisk "arbetarsport". Men de stora åskådarmassorna ställde till oroligheter och flera gånger under det sena 1800-talet fick engelsk militär ingripa mot bråkiga fans.

Läktarvåldet tog ordentlig fart i England på slutet av 1950-talet och kulminerade 30 år senare med katastrofen på Heyselstadion i Bryssel 1985, då 39 människor dödades efter bråk mellan supportrar från Liverpool och Juventus.

Sverige, dit fotbollen kom på slutet av 1800-talet, lyckades inte heller klara sig undan den "vilda fotbollspubliken". Första större bråket inträffade redan 1916. Då mötte

Göteborgslaget Örgryte ett amerikanskt landslag. USA vann matchen med 2-1 och efteråt stormade den besvikna publiken planen och kastade sten. På 1920-talet var det vanligt att AIKs och Djurgårdens fans slogs på Stadion på fredagskvällar så att polisen fick rycka ut.

När vi når Århus-stadion har det hunnit bli mörkt. Strålkastarna lyser upp nattmörkret och överallt går supportrar omkring i tröjor och flaggor.

AIK-arna har samlats på gräset framför huvudingången. Nu är vi upp mot 800 man. Många är fulla. Stämningen är upphetsad. Luften vibrerar av adrenalin.

Vi möts av ett stort pressuppbåd. I början är alla kameror riktade mot Armén, inte mot spelet. Black Armys bärsärkagång är huvudnyheten. "Judepress, Judepress", skriker några av fansen.

AIK börjar bäst. Vadim blir frispelad men får bara på ett löst skott som målvakten lätt räddar. AIK-klacken applåderar.

AIK fortsätter att pressa och pressa. I den 20:e minuten kommer så utdelningen. Pascal Simpson får perfekt träff och volleyskottet sitter otagbart i nättaket.

AIK-klacken exploderar i kollektivt glädjefnatt. Alla kastar sig framåt och flera supportrar trillar omkull på betongläktaren.

I halvlek kommer urladdningen. Det "brakar loss".

Fem danska poliser har hållit uppsikt över svenskarna vid kiosken som säljer korb, pölse. Det börjar samlas allt fler svenskar runt poliserna och stämningen blir allt mer hotfull. Nervöst tillkallar poliserna hjälp över sin radio.

När det slutligen händer går allt mycket snabbt. En AIK-are lyfter ett stort bord och kastar det mot en av poliserna som vacklar till av träffen och samtidigt anfaller AIK-arna med ett vrål. Fejset slår med full kraft en skylt i huvudet på en av poliserna, Tomas kastar en

papperskorg.

Poliserna backar först några steg i förvåning, men går sen till attack. Under hela dagen har den danska polisen uppträtt överseende, nästan vänligt mot svenskarna. Men nu har de helt ändrat stil. Vänligheten är borta. Nu är de förbannade och slår hårt och målmedvetet med sina batonger mot de supportrar de kommer åt.

I sista stund räddar jag mig upp i en trappa. Fotografen Robert hinner inte undan utan träffas av ett rejält slag på axeln. Som av en ödets ironi verkar bara de träffas som inte har deltagit i slagsmålet. "Fröken" får ett batongslag i huvudet så han sjunker ihop. Han har bara råkat stå i vägen eftersom han köpte varmkorb.

Århus kvitterar i andra halvlek och AIKs europaäventyr är över för den här gången. De fyra supporterbussarna får en bastant poliseskort ända till stadsgränsen. Nu återstår en lång resa hem.

Plötsligt har jag fått nog.

Några timmars bussfärd från Stockholm känner jag att det får räcka. Den halvtomma bussen, spyorna, den ljumma ölen, den nationalistiska musiken ur högtalarna, lukten av svett, otvättade kroppar, bakfylla och sura uppstötningar blir för mycket.

"Va fan håller jag på med", upprepar jag gång på gång för mig själv. "Vad är det för jävla idioter jag är ute och reser med. Vad är det för knäppskallar som bara är ute efter att slåss, bränna ner och förstöra. Jag vill aldrig mer se dem." Jag bestämmer mig för att reportaget är avslutat här och nu. Jag kryper ihop på mitt bussäte, som för att komma bort. Det går naturligtvis inte. Förtvivlat drar jag en tröja över huvudet.

När bussen äntligen rullar in i Stockholm möts vi av kvällstidningarnas krigsfeta rubriker: "AIK-fans på väg till bortamatch brände ner hus." Det är en trött, bakfull och utfestad samling som stiger av vid Stockholms

Central. Vi ser allt annat än farliga ut. Stockholmspoliserna tittar lätt roat, lätt undrande på hopen: "Är det verkligen de som ställt till allt" ser de ut att tänka. Jag tittar ner i marken, rädd för att möta någons blick. Det sista jag vill är att någon ska känna igen mig.

Nästa lördag är jag tillbaka på Fontänen utanför Råsunda och laddar upp med en öl med Bobo, Gruvan, Knotan och alla andra. Till min stora förvåning upptäckte jag att ju närmare helgen kom, desto sugnare blev jag att gå på matchen. När jag senare berättar om mina känslor för Bobo skrattar han. "Precis så har jag också känt. Flera gånger har jag undrat vad fan jag egentligen håller på med. Men sen när det är match, så måste man bara dit för att träffa folk och för att se vad som händer."

Rättegången hålls i Norrköping.

Bråken i Århus och det nerbrända huset i Norrköping fick en enorm uppmärksamhet. Bland annat förlorade AIK en halv miljon när en av huvudsponsorerna, Folksam, hoppade av. Efter tre dagar gick de skyldiga till branden, Fejset, Karlsson och Håkan upp till Stockholmspoliserna. "Jag hade aldrig erkänt om det bara gällt mig själv", förklarar Karlsson efteråt. "Men nu hade jag ställt till det för AIK, och då var det inget snack. Det var bara att erkänna."

Förutom familjerna till de anklagade killarna har ett tiotal Black Armymedlemmar mött upp, flera av dem i AIK-tröjor. Vi är kanske ett femtiotal åhörare i den vita fyrkantiga salen i tingsrätten. De tre anklagade ser trötta och oroliga ut. Fejset skruvar nervöst på sin penna, Karlsson tittar stint framför sig.

Åklagaren, en äldre herre med gräll slips och blårod kavaj, ser ut som en sträng magister. Han gillar inte fotboll i allmänhet och Black Army i synnerhet. "Ni ser inte speciellt mänskliga ut när ni står där och vrålar och hoppar mot staketet, eller hur", säger han uppfodrande till Fejset. "Näe...kanske inte det", svarar Fejset tyst.

Karlsson och Håkan döms till ett respektive ett och ett halvt års fängelse. Fejset får sex månaders dom.

Efter rättegången samtalar jag med Fejsets mamma, Anna-Lotta. Hon är en liten, rund kvinna i femtioårsåldern som arbetar inom vården. Anna-Lotta berättar att hon framför allt blev förvånad när hon hörde om branden. "Det är inte likt min Joakim, det är inte alls likt honom", suckar hon.

Fejset hölls häktad i sex dagar. Under den tiden kom folk från Black Armys styrelse hem till mamman, satt och drack te, pratade, stöttade och tröstade. "Ungdomarna i Black Army, är bland de finaste som jag har träffat", säger Anna-Lotta entusiastiskt. "Jag tänker själv bli medlem efter rättegången."

AIK spelar seriefinal mot IFK Norrköping.

I andra halvlek har Pascal Simpson öppet mål men en försvarare hinner kasta sig och räddar hans skott på mållinjen. "Negerdjävel", vrålar supportrarna runt mig. "Ut med niggern", skriker Joppe.

Så här låter det match efter match. När jag diskuterar det här med Johan Segui tycker han inte att det ska tas på för stort allvar. "Det är något som folk bara säger. Det är som att vi skriker lappjävel när Dick Lidman missar."

Johan är en av de få med invandrarbakgrund i Black Army. Hans föräldrar kommer från Spanien och själv har han gått i katolska skolan i Stockholm. Johan menar att Black Army inte alls är så rasistisk som de ofta framställs. "Då skulle jag aldrig ha kunnat bli ordförande."

Även om det finns socialdemokrater och en och annan vänsterpartist så ligger sympatierna i Black Army generellt till höger. På flera av resorna delar Sverigedemokraterna ut flygblad och förvånansvärt många röstade på dem i förra valet.

Många kallar sig "nationalister" eller "patrioter". De säger sig vara negativa till invandringspolitiken. De känner sig hotade av

och oroliga för det nya multikulturella Sverige som håller på att växa fram och tycker inte alls att det innebär något positivt. Många av dem kommer från "invandrartäta" förorter.

"Invandrarna har tagit över musiken, dansen och våra tjejer. Black Army är det sista svenska som finns kvar", säger Martin, 23-årig svetsare från Väsby.

"I skolorna tar många av invandrarna för sig som fan. De är jävligt duktiga på det. Och som svensk kan man inte göra så mycket. Alla säger ju att om invandrare får man inte prata skit. Trots att alla vet att det stjäls som fan bland invandrarna är det ingen som skriver om det. Det är den här jävla tystnaden som gör att folk blir rasister", säger Martin argt. "Så fort man är emot invandringspolitiken stämplas man som dum, idiot eller rasist. Jag är definitivt inte emot svarta bara för att de är svarta. Jag är emot invandringspolitiken."

Martin beskriver sig själv som en "vanlig arbetargrabb", men kallar sig också "patriot". I sitt första val röstade han på socialdemokraterna, men gick sen över till Sverigedemokraterna. Men han kommer nog inte att rösta på dem i fortsättningen, eftersom de blivit så "nazistiska".

"Förr var det ju folk på högerkanten som var emot invandrare. Men nu har det ändrats helt. De flesta av mina kompisar är sossar och ingen av dem gillar invandringen. Det är lätt för Mona Sahlin och Ingvar Carlson att sitta i sina fina villaförorter och snacka om en generös flyktingpolitik. De kommer ju aldrig i kontakt med invandrarna. Det är vi som får dras med skiten."

I början är misstänksamheten stor mot mig och fotografen Robert. Men sakta börjar vi bli accepterade. Framför allt efter Århus-matchen märks en stor förändring. Vi var med. Vi var där. Vi kan också prata om det som hände.

Många uppskattar att vi kommer match efter match, att vi tar oss tid och lyssnar, även om vi inte alltid tycker som de. Men några av

fansen tycker inte om oss och blänger varje gång de ser oss.

Journalister är inte populära hos den Svarta Armén.

Något som förvånar mig mycket är att det pratas väldigt lite fotboll på resorna. Det tog ett bra tag innan jag insåg att det mest var jag och fotografen Robert som pratade om gamla landskamper och cupfinaler. Inte heller pratade man om personliga frågor, om hur man mår, vad man arbetar med, om man har flickvän. Trots närheten håller sig alla på en armlängds avstånd.

Det allt överskuggande samtalsämnet var - Black Army. Man pratade om tidigare resor, om slagsmål, om att skoja till det, om fyllor, om hur kul man haft det. Framför allt återförsäkrade man varandra gång på gång: Jag var med. Du var med. Vi är unika. Vi är Black Army.

Flera gånger kom jag på mig själv att tänka på en religiös sekt som med sina ritualer och yttre och inre attribut försöker skapa en gemenskap. I Black Armys fall har man utvecklat ett eget språk, nybörjarna kallas "chips", eller "lillchips", skadegörelse kallas "att skoja till det". Många har smeknamn. Det är Gruvan, Fisken, Råkan, Kungen, Gasten, Gubben och Fejset. Efter några år tatuerar man in AIK-märket.

Tillhörigheten till gruppen blir gruppens viktigaste egenskap. "En för alla, alla för en." Ett av de värsta skällsorden i Black Army är "medgångssupporter", någon som inte helhjärtat stöder sitt lag, någon som bara ställer upp när det går bra. Det här gäller såväl supportrar som spelare. När Janne Eriksson gick till Norrköping 1991 sågs det som ett enormt svek. Han kallades Judas. Han hotades med stryk. När han rörde bollen buades det. När Janne beklagade sig över "hatet från Black Army" fick han svar i medlemstidningen Gnagaren: "Vi hatar dig inte. Det är du inte värd. Vi älskar AIK."

Janne Eriksson är fortfarande inte förlåten.

Mycket av Black Armys influenser hämtas från England. Många av supporterarna åker ofta dit och flera av dem talar en närmast perfekt engelska med manchester eller londondialekt, beroende på vilket engelsk lag de håller på.

Det är också från England som "Firman" kommer. Där har alla större supporterklubbar en firma. "Firman är egentligen till för oss som vill slåss", berättar Karlsson. "I Firman finns de som kan skoja till det", förtydligar Fejset.

"Firman" i Black Army startades av killarna från Tensta. Den har inga uttalade medlemmar men "vi vet vilka vi är", säger Fejset. Sammanlagt är det kanske 50 killar som håller ihop. Som mest, på viktiga matcher, kan de bli upp mot 100 personer. Det enda kännetecknet är att alla har Reebokskor. "Man blir inte medlem i firman. Och det handlar inte heller om att slåss. Man kvalificerar sig genom att stå kvar när det händer, att inte skita på sig när det brakar loss, att ställa upp för sina kompisar", förklarar Fejset.

Det är framför allt killarna i "Firman" som slåss mot Djurgården. Det händer att de går runt på fredags- och lördagskvällar till pubar där de vet att Djurgårdare brukar hålla till. "Men vi går inte fram och slår nån bara för att han är Djurgårdare. Det är Järnligan, deras firma, som vi vill ta", förklarar Karlsson.

Hatet mot Djurgården är svårt att förstå för en utomstående. Inte ens Black Armymedlemmarna själva kan riktigt förklara det. "Öhh...egentligen hatar man väl dem...för att ha nåt att hata", säger Fejset efter att ha funderat en lång stund.

Fejset är född och uppvuxen i en av Stockholms "invandrartäta" förorter, Tensta, Karlsson i den exklusiva villaförorten Djursholm. Men en sak har de gemensamt. Bådas pappor försvann tidigt i deras liv. "Farsan var ett äckligt kryp", berättar Karlsson bittert. "Jag fick stryk som liten och när jag var åtta år så bara stack han en dag. Näe...han är

inte mycket värd."

Karlsson trivdes aldrig i Djursholm. "Alla var så snobbiga och hade en massa pengar." När Karlsson var tretton blev han kompis med en kille från Sollentuna. Tillsammans började de snatta och snart började de också med inbrott och stölder. Karlssons styvfar, en hög jurist som mamman gift om sig med, sa till Karlsson att det var fel att snatta första gången han hörde om det, men när polisen ringde nästa gång och berättade om inbrott sa styvfadern inte ett ord. Han vände Karlsson ryggen. "Han slutade tala med mig, och jag med honom."

Både Karlsson och Fejset pratar mycket om våldet, om känslan när det brakar loss, om adrenalinkicken. "Ingen fattar hur jävla skönt det är. Adrenalinet är som en drog", förklarar Fejset. "Jag tycker om att slåss", säger Karlsson. När jag träffar honom i fängelset har han med sig Bill Buffords bok om de engelska fotbollshuliganerna. "Det är min bibel" skrattar han. "Jag har säkert läst den tio gånger." Karlsson citerar nästan ordagrant ur Buffords bok om massans makt: "Det handlar om att överskrida en tröskel och det är inget man gör själv, massan måste gå över tröskeln och när den är över går den inte att stoppa. Man slår människor, men man slår inte själv. Det är massan som slår. Man har inget ansvar."

"Jag bara väntar på första mordet", säger Fejset, "det är så jävla mycket vapen på stan, knivar, tårgas och skit." När jag frågar om AIK är värt risken att bli dödad för, blir Fejset först alldeles tyst. "Det har jag faktiskt aldrig tänkt på", svarar han till slut.

I Black Army handlar det inte om att det är fel att slåss, utan det finns fel och rätt sätt att slåss på. Och är det några som slåss på fel sätt är det Djurgårdarna. "Aporna är så jävla fega, de går omkring i gäng och plockar folk en och en. Vi är inte såna. Vi vill ha direkt konfrontation, vi vill ha ett juste slagsmål", förklarar Fejset.

Efter varje större bråk kräver tidningar, politiker och idrottsledare att Black Army ska slänga ut "rötäggen", de som "slås och förstör för de riktiga fansen". Så enkelt är det inte. Visserligen finns det några i Black Army, framför allt de i "Firman", som gärna startar slagsmål, men grundproblemet är att ingen i Black Army viker undan när det väl händer. Då är det en för alla, alla för en som gäller. "Det fegaste som finns är att backa." Och under alkoholens rus kan även den "snällaste" fotbollssupportern känna att han måste "försvara Black Armys anseende". Vad det handlar om är att synen på våld i den Svarta Armén är helt annan än den i samhället i övrigt.

Samtidigt måste man komma ihåg att i nio av tio matcher är det lugnt. Och Black Army arbetar på att få ner våldet. Man utbildar vakter och har egna matchvärdar. Och trots otaliga poliser i full kravallutrustning är det ofta Black Armys matchvärdar i sina gula jackor som stoppar bråken. I den Svarta Armén har man respekt för sina härförare. Man lyssnar på matchvärdarna - inte på polisen.

När jag kommer ner till Black Armys klubblokal håller "Fröken" och Bobo på att färdigställa senaste numret av klubbtidningen Gnagaren. De klipper och klistrar, kopierar och skriver. I lokalen, som bara är till för styrelsen, är det rent och snyggt. Till vänster om dörren finns bardisk, darttavla och en TV där några av killarna precis håller på att titta på en bandad version av kvällens Sportspegeln. På väggarna hänger AIK-flaggor, halsdukar och tröjor. Vid dörren hänger en stor svensk flagga. I det inre kontorsrummet råder en nästan pedantisk ordning. De svartgula pärnarna med medlemslistor och bokföring står i ordentliga, prydliga rader. På skrivborden finns inte ett löst papper.

Jag blir lika förvånad varje gång jag kommer hit. Black Army är en mycket välskött förening med regelbundna styrelsemöten, protokoll och verksamhetsplaner. De tiotalet medlemmarna i styrelsen lägger ner ett enormt arbete. Helt ideellt.

"Egentligen är man inte klok som man håller på", skrattar Johan Segui, men drar sen upp tröjärmen och visar sin tatuering, klubbmärket med texten: "AIK, för evigt trogen." "Det är det här det handlar om", säger han allvarligt.

Johan berättar att det efter förra matchen kom fram en kille, tog honom i hand och tackade för att "Black Army räddat hans liv". Han hade hållit på med tunga droger, men Black Army fick honom att sluta, äntligen hade han fått nåt att göra. "Det kändes nästan obehagligt", säger Johan eftertänksamt. "Jag tänkte att om man kan rädda någons liv kan man kanske också ta någons liv. Vi har mycket mer ansvar än vad man tror."

För många är Black Army allt de har. Här finns alla kompisarna. Här finns gemenskapen. Och den Svarta Armén öppnar sina här för alla, utan undantag, så länge de bekänner sig till armens största och enda bud: att hålla på AIK. I sin mest positiva form innebär det att några killar här har funnit sin första och enda gemenskap. Många som blivit mobbade under hela sin uppväxt, killar som aldrig haft en kompis, original, enstöringar, feta, finniga. Alla blir accepterade. Men om alla är välkomna gäller detta också folk som exempelvis säger sig "hata negrer".

Trots att Black Army är en extremt manlig miljö finns det en hel del tjejer i klacken. Det är flickvänner, småsyskon och tjejer som är nyfikna på killarna i Black Army.

"Jag är född till AIK-are", förklarar 19-åriga Mia.

Mias pappa brukade alltid ta med henne på AIKs matcher. För några år sedan gick hon över till ståplatsidan. Där träffade hon Bobo. Nu har de varit ihop i två år. Mia är nästan lika

engagerad i Black Army som Bobo. "Om vi inte hade haft samma intresse hade det aldrig funkat", tror hon.

Ibland har tjejerna en lugnande inverkan på killarna, oftast inte. Mia berättar att hon personligen går undan om det blir bråk. "Jag har inget där att göra", säger hon. "Visst är det fel att slåss, men om andra kommer och bråkar med oss, får de skylla sig själva." Mia har någongång sagt ifrån när det har skrikits för mycket om "jävla negrer", men oftast har det inte blivit av. "Man är så avtänd. Man har hört det så ofta att man inte längre reagerar. Och sen är det väl så. Om folk hela tiden kallar oss för rasister, så säger man väl till slut. Okay då. Då är vi väl det."

En vanlig felsyn är att Black Army bara består av arbetarklasskillar och arbetslösa. De utgör en stor del men här finns också många från stabila medelklasshem, från villaförorter och från innerstan. Många har bra arbeten. Flera har föräldrar som har varit aktiva i olika vänstergrupper. Medlemskapet i den Svarta Armén blir en revolt mot föräldragenerationen och dess värderingar. Om mamma och pappa röstar på vänsterpartiet och är med i Chilekommittén, då går jag med i Black Army och röstar på Sverigedemokraterna. "Man är väl rebell", säger Silverfisken.

Framför allt blir Black Army en identitet. "I Black Army blir man nån. Folk kanske inte tycker om det, men de tycker i alla fall att man är något", förklarar Fejset.

I dag avgörs det.

För första gången på 55 år har AIK chansen att vinna SM-guld. Men först gäller det att slå Malmö FF på bortaplan.

Black Army har chartrat ett helt tåg från SJ. Det ska avgå klockan 06.00 på morgonen och redan en timme innan börjar de första fansen anlända. Några direk från nattens festande, andra har lyckats sova någon timme. Överallt vimplar, flaggor, fanor. Black Army har för en gångs skull beslutat att massmedia ska få följa

med. Men det är inte gratis. Black Army passar på att ta betalt, bra betalt. Alla gnäller, men betalar. De enda som inte får följa med är Aftonbladet. När tidningens reportrar försöker stiga på tåget ställer sig Johan Segui i vägen. "Igår skrev ni att det här är ett huligantåg", säger han och synar dem avmätt uppifrån och ner. "Och ni ser inte ut som huliganer. Så stick!"

"EESSEM-GUULLD, EESSEM-GUULLD."

Hela tåget gungar av sången. Nära 800 supportrar sjunger hela vägen till Malmö. I dag är det fest.

Malmö Stadion är ett hav av gult och svart. Vid en trind skånsk korvgubbe möter jag två lätt berusade män i 40-årsåldern. De påstår sig vara döpta efter AIK och när jag inte tror dem visar en av dem glatt sitt körkort. Och det stämmer. Alex Ingvar Knut. Senare får jag reda på att de är barn till en av de "största" AIK-supportrarna genom tiderna: Joel Spångberg. Han döpte samtliga sina fyra barn efter AIKs initialer. När dottern Anette Inger Karina gifte sig med en Djurgårdare blev han så förbannad att han vägrade gå på bröllopet.

Matchen börjar bra för AIK.

Redan efter två minuter får AIK straff och Vadim gör lugnt 1-0. I samma sekund exploderar läktaren. Vi kastas framåt av kraften från 4.000 människor och allt är rök, flaggor, halsdukar, skrik och jubel. Flera supportrar runt omkring mig gråter av glädje och när Vadim något senare stöter in 2-0 är lyckan fullständig. Inte ens en iskall hagelskur kan slå ner humöret. Nu är det nära, så nära. I halvlekens slutminuter lyckas Malmö reducera till 2-1. Men det ser bra ut. "Det här ska räcka" säger Peo segervisst i pausen.

Efter sju minuter gör Malmö 2-2. Det blir dödyst på AIKs läktare. "Nej, nej..." stönar Peo, "det är inte sant. Dom får inte tappa det här." Men AIKs spel har helt fallit i bitar. Malmö tar sig fram i anfallsvåg efter anfallsvåg. Malmös Jörgen Olsson skjuter i burgaveln. Två minuter senare träffar bollen

stolpen, studsar på AIK-målvakten Ljungs ben och rullar sakta mot...stolpen igen.

AIK-klacken som inte ens kommit sig för att skrika de senaste minuterna börjar åter heja. Nu *ska* det gå. AIK *ska* vinna. Jeppe, Peo och Gruvan vrålar bredvid mig så att de är blå i ansiktet och sakta börjar AIK flytta upp spelet på mittplan. När det är fyra minuter kvar får Gary Sundgren bollen på högerkanten, vänder in mot mitten och får på ett pressat skott som går - i mål.

AIK är svenska mästare.

Efter matchen är allt ett enda lyckorus.

Larry tar en AIK-flagga och springer runt, runt Malmö Stadion. Han ser ut som om han aldrig vill stanna. Överallt gråter folk. "Det här trodde jag aldrig att jag skulle få uppleva", snörvlar Bobo. "Aldrig, aldrig", upprepar han gång på gång. "Vi har väntat i 55 år. Men en sån här stund är det värt allt. Alla resorna, alla pengarna, all tid man lagt ner och all skit vi får från massmedia och alla andra som inte fattar nåt. Det här är den lyckligaste dagen i mitt liv."

På Malmö station når firandet en klimax. "AIK tog SM-guld, ding, ding ding..." Sången ekar mot den röda stationsbyggnadens tak. I puben står tiotals supportrar på borden och sjunger och sjunger: "AIK tog SM-guld, ding, ding, ding..." Sången upprepas gång på gång. Likt en buddistisk mantra slingrar sig den enkla melodin upp mot stationsbyggnadens tak. Inte ens två bastanta malmöpoliser lyckas hålla sig, utan nynnär med, svängande sina batonger: "ding, ding, ding..."

Hemresan blir märkvärdigt lugn. Ingen tycks vilja prata. Några sover, andra är försjunkna i sina egna tankar. "Det känns tomt", säger Nicklas tyst. "Jag har längtat så mycket efter den här dagen. Och plötsligt är vi där. Vi är svenska mästare. Det känns konstigt."

Men tillbaka i Stockholm är stämningen på topp igen. Det är fest på Berns för spelarna, familj, vänner och supportrar. Von Rosens

pokal vandrar runt, Svullo håller show och att Djurgården har åkt ur högsta serien samma dag gör lyckan fullständig. Att Abbe råkar trilla och slå ut fyra framtänder gör absolut ingenting. Inte en sådan här kväll. "Ding, ding, ding..."

"Fan också", suckar Gruvan när vi på ostadiga ben går hemåt i ett Stockholm som sakta håller på att vakna. "Fan, nu är det ett halvår kvar till nästa match. Vad ska man göra fram till dess..."

Gellert Tamas

Foto: Robert Blombäck

Publicerad i tidskriften Café 1993.